

Kortvarige praktikforløb på grundforløbet - kan det styrkes og kvalificeres?

Af Ahmed El Hamss, Ulrik Tingstrup og Ole Foss Andersen

På TEC bliver der eksperimenteret for tiden. Uddannelseslaboratoriet understøtter pædagogiske eksperimenter, som udfordrer praksis på en række uddannelsesorganisationer, herunder TEC.

Vores eksperiment er en del af program to i Uddannelseslaboratoriet, hvor samarbejdet med virksomhederne er i centrum. Vi har kaldt eksperimentet "Eleven som aktør i undervisningen" og det har været i gang i næsten et år.

Vi eksperimenterer med at udvikle nye måder at komme i kontakt med virksomhederne på, nemlig gennem elevernes kortvarige praktikophold på virksomhederne. Vi sætter eleven i centrum og forventer at det er elevernes motivation, der er essensen i eksperimentet. Vi har udvalgt to områder, hvor der hidtil ikke har været tradition for at benytte de kortvarige praktikophold. I TEC's terminologi benytter vi udtrykket Praktik i Virksomhed for de kortvarige praktikophold. Det forkorter vi PIV. Denne forkortelse benyttes fremover i artiklen.

De udvalgte områder er data på grundforløbet SSIT og indenfor en række uddannelsesretninger på grundforløbet Produktion og Udvikling. Begge grundforløb er i Ballerup.

Baggrunden for at eksperimentet bliver afviklet på netop disse to områder er en række erfaringer som vi har høstet fra tidligere projekter.

TEC gennemførte i 2010-11 projektet "PIV som Platform" på grundforløbet Transport og Logistik i Hvidovre. Projektet blev støttet af TEC's fremtidsgruppe. Her var formålet at udarbejde et koncept, så vi kunne få alle eleverne i PIV. Dette lykkedes, da vi gennem projektet kunne få lov til at "øve" os på en række hold og på den måde udarbejde et holdbart koncept, som stadig er i brug i dag. Her er eleverne skemalagt i en uge, som vi kalder PIV1. På PIV1 får eleverne en grundig introduktion i at udarbejde ansøgninger og CV, og er ude og søge. Nogle uger senere er eleverne skemalagt med PIV2. Her er eleverne ude i praktik i virksomhederne og en faglærer er skemalagt, så han/hun kan besøge virksomhederne. Årsagen til at der er et tidsspænd fra PIV1 til PIV2 er, at faglærerne har tid til at støtte op om de elever, der har vanskeligheder med at finde en PIV-plads. Indsatsen foregår i et tæt samarbejde med praktikpladskonsulenten.

I 2011 var der europæisk frivillighedsår. Det var anledningen til at afvikle endnu et projekt. Projektet blev kaldt "PIV ud over Rampen" og hovedideen i projektet var involvering af frivillige. Denne gang var det Fastholdelseskarakavanen i Ministeriet for Børn og Undervisning, der støttede projektet. TEC indledte et samarbejde med "Dansk Folkehjælp" og "Dansk Røde Kors", hvor erfarne voksne gik i dialog med vore elever på Grundforløbet Transport og Logistik i Hvidovre og Grundforløbet SSIT Data i Ballerup. På den måde blev de gode erfaringer fra grundforløbet

Transport og Logistik forankret til grundforløbet SSIT Data i Ballerup, og lokalsamfundet blev opmærksom på den udfordring, der ligger i at hjælpe og støtte vore elever til at brænde igennem til virksomhederne. En af de frivillige, som var meget begejstret for at deltage, foreslog at vi arbejdede videre med PIV og indledte et samarbejde med grundforløbet Produktion og Udvikling i Ballerup.

Da Uddannelseslaboratoriet gav startskuddet til at eksperimentere, var vi med, og vi udvalgte et eksperimenthold fra hvert grundforløb, som var i PIV i starten af 2014. Eleverne fra Data var i PIV uge 3 og eleverne fra Produktion og Udvikling var i PIV i ugerne 6-10.

En væsentlig del af eksperimentet er opfølgningen med kontakt til virksomheden, hvor elevernes virksomheder får besøg af en faglærer. Vi har flere formål med virksomhedskontakten:

- Det har stor betydning at virksomheden bliver orienteret om vore uddannelser. Indenfor databranchen er der en lang række virksomheder, der ikke har det fornødne kendskab til vore uddannelser. Her er det vigtigt at få fremlagt, hvad indholdet i uddannelserne er og hvordan vekselluddannelsen er bygget op.
- Det er en stor støtte til eleven, når faglærerne følger op med et besøg. Eleven er i fokus og de ansatte i virksomheden spørger ofte ind til eleven og elevens indsats inden besøget, for at forberede sig til mødet med faglæreren
- Besøgene styrker såvel faglæreren, som hans kollegaer i teamet. Besøgene er med til at sikre at faglæreren er opdateret i den nyeste udvikling i branchen.
- Faglæreren er bedre forberedt til en dialog med eleven, når faglæreren har et kendskab til virksomheden. Det giver gode muligheder for at støtte eleven omkring afdækning af mulighederne for at tilegne sig en læreplads.

Eftersom vores eksperiment hedder "Eleven som aktør i praktikpladssøgningen" er det intentionen, at det er eleven, der skal være den aktive i processen. Det er eleven, der skal være problemer, og det er eleven der af egen kraft eller gennem sit netværk skal sikre sig en PIV-plads. Naturligvis vil vi gerne gå ind og støtte og coache eleven, men det er kun i undtagelsestilfælde, at vi går ind og giver direkte hjælp til at finde en virksomhed.

Vi fik nogle erfaringer ved at sende de to elevgrupper i PIV, som blev tydeliggjort i den efterfølgende evaluering.

Evalueringen

Et væsentligt element i Uddannelseslaboratoriet er evalueringen af eksperimenterne. Evalueringen giver et godt afsæt, hvis det bliver besluttet at kvalificere et nyt eksperiment indenfor et felt, Uddannelseslaboratoriet ønsker belyst. Vores eksperiment har været indenfor programgruppe 2, hvor målet er et øget samarbejde med virksomhederne.

Evalueringen af de første eksperimenter, nemlig PIV-forløbene, blev foretaget i form af elevinterview. De elever, der havde været i PIV blev enkeltvis interviewet af den eksperimentansvarlige, hvor han spurgte ind til erhvervs erfaring, brug af netværk, udarbejdelse af ansøgninger og CV, modtagelse i virksomheden og det faglige udbytte.

Her blev det afdækket, at der indenfor data er en del elever, der er meget unge, og stort set ingen erhvervs erfaring har. Vores erfaring med de elever kan bedst sammenlignes med det begreb, der hedder "curlingbørn". Vi har ikke en klar definition på begrebet, men vores oplevelse er, at det er tydeligt, at eleverne ikke oplever, at de er problemejere, når de møder udfordringen med at finde en PIV-plads. En række af de meget unge virkede umotiverede, når de skulle udarbejde ansøgning og CV. Vendte vi ryggen til reagerede de med at gå på Facebook eller ind i et eller andet spil. I sidste ende var det også deres forældre, der gik ind og var de aktive med at finde pladsen. Det er der jo ingen problemer med, men det var en udfordring, der kom bag på os, og som vi skal forholde os til. Det fik os til at overveje at ændre eksperimentets titel til "Forældrene som aktører i praktikpladssøgningen", men den tanke droppede vi.

Indenfor data er praktikpladssituationen vanskelig, og det kræver en stor indsats at finde en læreplads. Lykkedes det ikke er den eneste mulighed at komme på skolepraktik. Her bliver eleverne mødt med kvoter, og det kan derfor være særdeles vanskeligt at komme ind på skolepraktik, da efterspørgslen er stor. Dette er en alvorlig situation for eleverne, og vi er bekymrede for, om de helt unge elever er bevidste om den situation. Nogle gange får vi den tanke at eleverne går på skolen, fordi det giver mulighed for at spille og hygge sig med kammeraterne. Først under PIV-forløbet på virksomheden og den efterfølgende evaluering gik det op for de helt unge elever, hvor alvorlig situationen var og vi kunne se, at de efterfølgende blev mere fokuseret i den proces, der er påkrævet for at tilegne sig en læreplads.

For at få afdækket feltet så bredt som muligt blev der foretaget fire fokusgruppeinterview. Såvel lærergrupperne og elevgrupperne indenfor både SSIT og Produktion og Udvikling blev interviewet af en konsulent fra Uddannelseslaboratoriet, som de ikke tidligere havde truffet.

Her blev der afdækket en del forhold, som vi ikke havde været opmærksomme på. En entydig udmelding fra begge elevgrupper var at PIV havde en stor værdi og skulle fortsætte. Denne udmelding kom ikke bag på os. Det er jo netop essensen og grundtanken i vores eksperiment og det var tydeligt, når vi var ude og besøge eleverne i virksomhederne, at et praktikophold under grundforløbet tænder eleverne og medfører større motivation, engagement og fokusering på den resterende del af grundforløbet, og at eleverne samtidig via øvelsen med at tilegne sig en PIV-plads, gør sig flere overvejelser og hermed reflekterer mere over, hvordan man søger en læreplads og på den måde bliver bedre kvalificeret til at stå stærkt i feltet, når den rigtige læreplads skal sikres. Dette var den positive tilbagemelding fra elevgruppen.

Der var også negative tilbagemeldinger. Nogle af eleverne fra data mente ikke at skolen havde ydet dem den støtte, som de havde forventet. Her havde vi ikke været opmærksomme på at eleverne forventede betydelig mere støtte i udarbejdelsen af ansøgning og CV.

Vi havde det indtryk, at det havde vi fulgt op på, ved kontinuerligt at være i dialog med eleverne. Men fokusgruppeinterviewet afdækkede at en række af eleverne ikke var helt tilfredse med deres ansøgning og CV, og efter elevernes selvopfattelse var det årsagen til, at de ikke var så aktive i søgeprocessen, og heller ikke kom ind på drømmevirksomheden.

Det er et af de felter vi skal være opmærksomme på, når vi i det næste eksperiment støtter eleverne i at finde en virksomhed. Vi skal ind og coache og guide eleverne betydelig mere, og kigge dem over skulderen, når de udarbejder ansøgning og CV, og ikke blindt stole på, at eleverne har udarbejdet gode ansøgninger og CV. Det blev klart formuleret fra flere af eleverne under fokusgruppeinterviewet, at tillid er godt, men eleverne faktisk forventer mere kontrol fra faglærernes side.

Det var indenfor data at vi løb ind i de største vanskeligheder, og hvor en stor udfordring er at få samarbejdet mellem elever, virksomheder og faglærere til at spille sammen. Baggrunden for at det er så vanskeligt, er mangel på lærlingekultur på en række datavirksomheder. Rigtig mange virksomheder har ikke haft lærlinge. Her havde det opfølgende besøg stor betydning i opbygningen af en dialog mellem faglærer og virksomhed, med eleven i fokus.

Det har stor betydning for elevens muligheder, at der hersker en lærlingekultur, og der lægger en stor udfordring i at oparbejde en virksomhedskultur i databranchen, der inkluderer lærlinge. Vi er i eksperimentet med til at sikre, at eleverne kommer i PIV på SSIT, og når eleverne kommer i PIV er det en udfordring for dialogen, hvis kontaktpersonen på virksomheden aldrig selv har været lærling, og/eller faglæreren heller ikke har været lærling. Det vil sige at virksomheden ikke er bærer af en lærlingekultur. Eleverne er også presset, fordi der er andre datastuderende med længere uddannelse, som de er oppe imod – altså er der flere uddannelsesinstitutioner, der udbyder uddannelser, som svarer til hinanden. Vi har konkurrenter fra andre skoler, der kæmper om de samme pladser. Derfor er det ekstra vigtigt, at vore elever kommer i PIV og viser hvor dygtige de er, og at virksomheden får besøg af en faglærer, der kan orientere om uddannelsens opbygning og skitsere hvad lønniveauet er for en lærling.

I vores eksperiment har kontakten med lærerteamet høj prioritet. PIV skal på dagsordenen på teammøderne. Vi skal have vendt en kultur fra at tale fastholdelse og vanskeligheder til i stedet at tale om lærepladser og muligheder – altså vende en pessimistisk defensiv kultur til en optimistisk offensiv kultur. Her er det vigtigt, at PIV bliver prioriteret højt og har samme tyngde i såvel elevernes som lærernes bevidsthed. Her er det tydeligt at der er tale om en større udfordring indenfor data end indenfor Produktion og udvikling. Der er flere faktorer, der har betydning.

En stor af lærerne indenfor data på SSIT er blevet ansat, fordi de har en stor viden indenfor data. Det kræver en stor omstilling fra lærernes side, hvis de skal give PIV større opmærksomhed, uden at de skal slække på fagligheden. Fagligheden skal naturligvis være i orden. Det er den også! Vores elever er dygtige, og tilbagemeldingerne fra langt de fleste virksomheder er positive ved besøgene i virksomhederne. Vi vil med denne artikel appellere til faglærerne på grundforløbene, at de skal prioritere PIV højere, og lade indsatsen omkring PIV fylde mere i hverdagen. For at være konkrete vil vi nævne teammøderne, hvor elevernes søgeproces bør være på dagsordenen og primært kontaktlærertimerne, hvor ansøgning og CV kan drøftes og eleverne kan få råd og vejledning i hvordan han/hun kan søge. Det er klart at den enkelte faglærer i processen bevæger sig ind i periferien af praktikpladsvejlederens felt. Her vil det være nødvendigt med en dialog med praktikpladskonsulenten.

I vores eksperiment har vi lagt flere elementer ind omkring det næste hold, der bliver omfattet af eksperimentet. Vi er ved at planlægge et virksomhedsbesøg. Det er vigtigt, at eleverne har et kendskab til den branche de skal ud i. I april måned havde dataholdet besøg af en konsulent og en elev fra et datafirma. Det var så heldigt, at eleven fra virksomheden netop havde fået sin uddannelsesaftale i hus efter et PIV-forløb. Dette var stærkt motiverende for eleverne, da de kunne se, at der er tale om en reel lærepladsmulighed, hvis PIV-forløbet i virksomheden går rigtig godt. Eleverne var meget begejstrede for arrangementet, og nogle af eleverne er spændte. De har skrevet en ansøgning om at komme i PIV i virksomheden, og tre elever er indkaldt til en samtale i den kommende tid.

Som noget helt nyt i eksperimentet afholder vi i maj måned et netværksmøde med eleverne og deres venner og pårørende. Her får vi besøg af en manager fra et stort IT-firma, som vil give sit syn på, hvilke forventninger virksomhederne har til eleverne. Her vil vi præsentere www.praktikpladsen.dk for eleverne og deres netværk og gøre opmærksom på, hvor stor en udfordring det er at få fat på en læreplads, og fortælle dem, hvor stor betydning netværk har. Vi har en antagelse om, at hver af deltagerne på mødet har en række venner på Facebook eller andre sociale medier, og fortælle hvor vigtigt det er at få aktiveret netværket, og komme helt ud i krogene i den omgangskreds eleverne har såvel i cyberspace som i virkelighedens verden. Vi vil til mødet gøre dem helt klart, at mulighederne for at tilegne sig en plads på skolepraktik er en stor hurdle, og at udsigten til ikke at komme videre på hovedforløbet er en overhængende fare på SSIT Data.

Indenfor Produktion og Udvikling var der helt andre områder, der blev berørt under fokusgruppeinterviewet. Eleverne var meget begejstrede for hele processen. Dialogen og vejledningen omkring udarbejdelsen af ansøgninger og CV roste eleverne meget, og de var meget tilfredse med forløbet i virksomheden. Lærergruppen fremhævede virksomhedsbesøget. De var glade for eksperimentet, da det giver faglæreren mulighed for at komme ud i virksomhederne. Besøgene i virksomhederne og mødet med kontaktpersonerne gav dem et kendskab til branchen, som yderligere er med til at kvalificere den rådgivning de kan give til eleverne. Lærergruppen

pegede på en udfordring. De har elever, som har forskellige diagnoser. Her vil det være oplagt, hvis der kunne etableres forløb af mere end en uges varighed for den elevgruppe. Det oplevede lærergruppen som et problem, da skolen er bundet af begrænsninger fra en paragraf i hovedbekendtgørelsen, der ikke tillader praktikforløb på mere end en uges varighed.

Afslutningsvis vil vi pege på, at det er vigtigt at ledelserne på grundforløbene er opmærksomme på de muligheder der ligger i at prioritere PIV højt.

Vi tror på at der ligger rigtig mange lærepladser i vente, hvis vi fokuserer på PIV.